

LITURGIA SV. OMŠE

CYKLUS NEDELNÝCH KÁZNÍ

1. časť

PRÍCHOD, POZDRAV, PREŽEHNANIE

• Príchod do kostola

○ KOSTOL a jeho symbolika:

- **ZÁPAD** – *westverk*-veža, vchod zo strany sveta, hriechu,
- **VÝCHOD** – presbytérium, svätostánok, strana Ježiša Krista, ktorý nás v chráme (akoby na „svojom území“) prijíma, aby nás spasil a uzdravil.
- **Ako hriešnici teda vchádzame do kostola zo západu**, cez „pevnostnú bránu“ pod vežou. Vchádzame do...:

○ PREDSIEŇ

- **DELIACA ČIARA** medzi Svetom a Kráľovstvom. Je to ak Jordán a prejsť predsieňou je ako keď Jozue a Izrael prekročili Jordán. Je to zároveň spomienka na krst – nie nadarmo v staroveku vytvárali na ceste do presbytéria mozaiky Jordánu...
- **PREŽEHNANIE svätenou vodou:**
  - **pripomienka KRSTU** a krstnej Zmluvy, ku ktorej sa hlásime. Krst je totiž naša „vstupenka“ na slávenie Eucharistie. Preto môžeme vstúpiť ďalej...

○ VNÚTRO KOSTOLA

- **KOSTOL – OBRAZ NEBESKÉHO**

VSRM 288. Okrem toho posvätné budovy a veci potrebné na bohoslužbu majú byť naozaj dôstojné, pekné a majú byť znakmi a symbolmi nadzemských skutočností.

- **HIERARCHICKÉ rozčlenenie priestoru**

VSRM 294. Boží ľud, ktorý sa schádza na omšu, má organické a hierarchické usporiadanie, čo sa prejavuje rozličnými službami a rozličnými úkonmi v jednotlivých častiach slávenia omše. ... **Posvätné miesto má byť teda tak usporiadané, aby určitým spôsobom vyjadrovalo štruktúru zideného zhromaždenia**, umožňovalo organicky usporiadanú účasť všetkých a každému pomáhalo náležite vykonávať jeho službu. ...

- **JEDNOTNÝ PRIESTOR** – nerozdelený, ako vy synagógach, mešitách, či v Jeruzalemskom chráme. Vyjadruje jednotu a rovnosť v rozdielnosti: rôzne služby, ale rovnaká dôstojnosť, veľkosť,...

- Hoci toto všetko má vyjadrovať hierarchické usporiadanie a rozdielnosť funkcií, **predsa má tvoriť vnútornú súvislú jednotu, v ktorej by sa zračila jednota celého svätého ľudu.**

▪ Miesto AKTÍVNEJ ÚČASTI

VSRM 288. kostoly alebo iné miesta na slávenie bohoslužby **majú byť primerané posvätným úkonom a činnejši účasť veriacich.**

VSRM 294. Posvätné miesto **má byť teda tak usporiadané, aby určitým spôsobom vyjadrovalo štruktúru zideného zhromaždenia, umožňovalo organicky usporiadanú účasť všetkých a každému pomáhalo náležite vykonávať jeho službu.**

„Když totiž chodili do kostela, trávili tam čas různým způsobem: modlili se růženec nebo říkali modlitby z tehdejších nesčetných „modlitebních knížek“. Jejich modlitba ale nebyla v souladu s liturgickou činností; kněz „odříkával svou mši“ a věřící se jí (fyzicky) „účastnili“, spíše „byli na mši přítomni“: pro lid probíhala liturgie tak, že se každý věnoval své osobní modlitbě, která byla rytmizována několika velkými okamžiky jako četbou evangelia, při které se stálo, a proměňováním, při němž se klečelo, zatímco zvonily zvony a zvonky.“ (Paul De Clerc, Moudrost liturgie)

Tento postoj ostáva zakorenený dodnes: „BYŤ“ na omši namiesto „SLÁVIŤ“, čiže *zúčastniť sa* – medzi „pozeraním“ a „zúčastnením“ je totiž ohromná priepasť!

• Práve preto prvé, čo v kostole zažívame: **POSVÄTNÉ TICHŌ** pred omšou

VSRM 45. V patričnom čase treba zachovať, ako súčasť bohoslužby, aj posvätné ticho. ... Už pred vlastným slávením Omše **je chvályhodné zachovať posvätné ticho v kostole, sakristii a príľahlých priestoroch, aby sa všetci nábožne a náležite pripravili na slávenie posvätného úkonu.**

- **Zodpovedá vízií kresťana, ktorý sv. omšu nielen „nábožne slyší“, či je na jej slávení prítomný, ale ju aj aktívne slávi, celebruje,** ako časť spoločenstva a spoločne s predsedajúcim kňazom.
- **Príprava,** pohlúpenie sa pred začiatkom Veľkého Slávenia – podobne, ako napr. športovec pred vrcholným výkonom.

• **ZAČIATOK:**

- **POSTAVENIE SA na začiatku liturgie. Státie je výrazom dôstojnosti synov a dcér Boha** – nie plazenie sa pred panovníkom, nie padanie na kolená; ale ani nie sedenie, ako keby sme boli nadriadení Boha...
- **ÚVODNÝ SPEV**

▪ **SPEV VŠEOBECNE**

VSRM 39. Apoštol napomína veriacich kresťanov, ktorí sa schádzajú v očakávaní príchodu svojho Pána, aby spoločne spievali žalmy, hymny a duchovné piesne (porov. Kol

3,16). **Spev je totiž znakom plesajúceho srdca** (porov. Sk 2, 46). Preto svätý Augustín právom hovorí: „**Kto miluje, ten spieva**“, a už za starodávna sa stalo príslovím: „**Dva razy sa modlí, kto dobre spieva**“.

Pod „spevom“ sa tu teda viac myslí spev ako vyjadrená láska a plesanie, ako skutočná oslava; než spev ako „umelecký prednes“, či nejaká formalita na začiatku. Správny spev by mal rozdrnčať sklo v kostolných oknách ☺...

VSRM 40. Nech sa teda vysoko hodnotí spev pri slávení Omše s prihliadaním na vlohy národov a na schopnosti jednotlivých liturgických zhromaždení. Hoci nie je záväzné, napr. vo feriálnych Omšiach, spievať vždy všetky texty, určené na spev, treba dbať na to, aby sa nevynechával spev služobníkov a ľudu v sláveniach, ktoré sa uskutočňujú v nedele a v prikázané sviatky.

▪ ÚVODNÝ SPEV

VSRM 47. Keď sa ľud zišiel a prichádza kňaz s diakonom a posluhujúcimi, začína sa spievať úvodný spev. Tento spev

- **otvára slávenie bohoslužby,**
- **utužuje jednotu zhromaždených,**
- **ich myseľ uvádza do tajomstva liturgického obdobia alebo slávnosti**
- a sprevádza prichádzajúceho kňaza a jeho asistenciu.

VSRM 48. Úvodný spev spieva

- **zbor spevákov striedavo s ľudom,**
- alebo **kantor s ľudom,**
- alebo **sám ľud,**
- alebo **sám zbor.**

Možno spievať

- **antifónu s príslušným žalmom z Rímskeho graduála alebo z Jednoduchého graduála,**
- **alebo to môže byť aj iný spev primeraný posvätnému úkonu, liturgickej povahe dňa alebo obdobia. Text tohto spevu schvaľuje Konferencia biskupov.**
- **Ak sa pri príchode kňaza nespieva, recitujú antifónu uvedenú v Misáli alebo veriaci, alebo niektorí z nich, alebo lektor. Ak ho nikto nerecituje, sám kňaz ho môže upraviť aj na spôsob úvodného napomenutia (porov. č. 31).**

Medzitým kňaz s asistenciou príde k oltáru, pozdraví ho hlbokým úklonom a pobožkaním. Ak sa používa kadidlo (incenz), incenzuje oltár aj kríž.

• PREŽEHNANIE A POZDRAV

VSRM 50. Po úvodnom speve,

- kňaz stojac pri sedadle **žehná sa znakom kríža spolu s celým zhromaždením;**
- **potom kňaz pozdravom oznamuje zhromaždenému spoločenstvu Pánovu prítomnosť.** Týmto pozdravom a odpoveďou ľudu sa vyjadruje **tajomstvo**

zhromaždenej Cirkvi.

- **PREŽEHNANIE** – „¹⁹ A zasa vám hovorím: Ak budú dvaja z vás na zemi jednomyselne prosiť o čokoľvek, dostanú to od môjho Otca, ktorý je na nebesiach. ²⁰ Lebo kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi.“ (Mt 18,19n) – **presne toto vyjadruje úvodné prežehnanie. Nie sme tu „len tak“, kvôli nejakej „nedeľnej povinnosti“, ale sme skutočne ZHROMAŽDENÍ a zjednotení v Ježišom Mene, v Mene Trojjediného Boha ako jeden ľud.**
- **„PÁN S VAMI!“** – je potom logickým „ohlásením“ toho, že **ak sme takto zhromaždení a zjednotení, je medzi nami skutočne prítomný aj Ježiš Kristus.**
  - **A pretože Ježiš je vo sv. omši ten hlavný, bez neho sv. omša nemôže „fungovať“, je to zároveň oznámenie toho, že sme tu všetci a teda môžeme začať samotné slávenie.**
- **„I S DUCHOM TVOJIM!“** – vyjadruje nielen ono „i s tebou“¹, ale jednotu s „duchom človeka“ – onou **najhlbšou časťou človeka**, v ktorej sa Boh stretá s človekom.

Takže, ak si to zhrnieme:

- *Prešli sme cez Jordán predsieni zo sveta do Kráľovstva,...*

- *Vstúpili sme do Božej prítomnosti,...*

- *V úvodnom tichu sme sa pohrúžili do Boha a Boh naplnil nás, sme v Ňom a On je v nás,...*

- *V úvodnom speve sme povstali ako Boží synovia a dcéry a navzájom ako Rodina. Nie sme tu len prítomní ako jednotlivci, ale sme tu ako jedna rodina, jedno telo, Kristovo Telo!*

- *Preto je tu s nami a medzi nami Živý Kristus a nás – ako Jeho Telo – napĺňa Jeho Svätý Duch.*

- *Všetko dohromady to znamená, že sme schopní a pripravení začať ako spoločenstvo Kristovho Tela spoločne sláviť Eucharistiu, klenot a vrchol nášho života!*

DO PRAXE:

- **PRÍCHOD** – aspoň 5 minút pred omšou + ticho na sústreďenie
- **VOJSŤ** – neostávať v predsieni, či „pod lipami“, sme predsa jedna rodina, nie „špióni“ za dverami kostola!
- **SPEV** – nahlas, oslavne!!!

---

¹ ako majú preložené napr. Česi

2. časť

ÚVODNÉ OBRADY

• ZAČIATOČNÁ SITUÁCIA:

Predstavte si, že máte priateľa. Najlepšieho priateľa. S veľkými obeťami dá dohromady 100 miliónov. Postaví veľké centrum, zverí Vám ho, dá Vám štedré platy a zverí zvyšných 50 miliónov, aby ste s pomocou toho všetkého pomohli ľuďom naokolo byť šťastnými. Po rokoch sa vráti – a čo vidí? Peniaze ste preflákali na seba, centrum je z časti zničené a ľudia sú na tom rovnako zle, ako boli predtým... Čo budete cítiť?

Vo sviatosti birmovania sme sa zaviazali, že prinesieme na svet Božie Kráľovstvo. Boh nám dal svojho Ducha, požehnal nás a zaplatil zbožštením. A my – čo sme urobili? Poniektorí sme sa na všetko len tak vyflákli, inokedy dokonca rovno napomáhame zlu vo svete: ohováranie, hnev, kradnutie, zvady, nenávisť, najrôznejšie krivdy a zranenia... Čo urobíme prvé?

• ÚKON KAJÚCNOSTI:

- 1) Výzva na uznanie hriechov – Stojíme už síce pred Bohom, na „Božej pôde“ v kostole, ale medzi nami a Bohom ešte leží tento náš hriech. „Tebe, Pane, náleží spravodlivosť, nám však zahanbená tvár...“ (Dan 9,7). Boh má právo byť na nás fakt našťvaný... a zarmútený z nášho konania...
  - **Je to čas na verejné vyznanie tohto faktu: Som hriešnik. Som mimo.** ba čo viac, Boh má právo byť na mňa našťvaný. Je na čase ospravedlniť sa, poprosiť o odpustenie, o záchranie...
  - **Nie je to čas na „spytovanie svedomia“** – svoje hriechy by sme mali poznať dosť dobre už dávno pred omšou... Dôvod toho je (alebo by mal byť) aj fakt **našej lásky k Bohu:**
    - **Nie je to ospravedlňovanie seba** („ved' to nebolo až také strašné...“, „ved' len také maličkosti...“ a pod.)
    - **...ale odprosovanie milovaného Boha:** „Odpusť, že som Teba zarmútil!“ Preto sa viac sústreďujeme na fakt *ublíženia Bohu*, než na nejaké staranie sa čo a jak sme porobili a ako sa z toho vykrútiť, či ospravedlniť. Nie, je nám v prvom rade ľúto, hanbíme sa, najradšej by sme sa od hanby skryli niekam do myšacej dierky, je nám mizerne...

- Chvíľka ticha pred úkonom kajúcnosti je naozaj krátka a určená na *obnovenie* tohto postoja a pocitu, nie na jeho *prebudenie*. To by sa malo odohrať doma, v rámci prípravy

- **2) Vyznanie hriechov** – verejne a nahlas.
  - „**Myšlienkami, slovami, skutkami a zanedbávaním dobrého...**“ –
    - vyjadruje nielen 4 základné oblasti hriechu,
    - ale aj fakt, že hriech nie je len *zlý skutok*, ale už samotný *postoj „mimo“*, či dokonca aj zanedbanie toho, čo je dobré, správne a užitočné (pre nás aj pre iných).
- **3) Rozhrešenie kňaza** – „...*kňaz ho zakončí rozhrešením, ktoré však nemá účinok sviatosti pokánia.*“ (VSRM 51). **Je to super zvest'**, hodná veľkej radosti!!! Kňaz totiž oznamuje hneď dve veci:
  - **Boh sa ZMILÚVA A ODPÚŠŤA** – a, akoby to nestačilo,...
  - **...ešte nás dokonca vovádza DO ŽIVOTA VEČNÉHO! Namiesto trestu obdarúva!!! WOW!!!**

- P.S.: „V nedeľu, najmä vo veľkonočnom čase, miesto obvyklého úkonu kajúcnosti, sa môže kedykoľvek uskutočniť požehnanie vody a pokropenie na pamiatku krstu.“ (VSRM 51)

• **KYRIE – „MALÁ GLÓRIA“**

„Rimania týmto volaním oslavovali víťaza po bitke, keď sa vracal cestou na Kapitol. Alebo cisára, ktorý prechádzal ulicami. A kresťania to prijali. Pretože v Ježišovi vidia jediného Pána, najvyššieho Víťaza. Preto voláme eleison – ukáž svoju moc, zmiluj sa! Pozývame tým Ježiša do svojho spoločenstva. A radostne sa uisťujeme, že Pán skutočne prichádza. Toto volanie trvalo rôzne dlho. Napr. v 6. storočí v prvom rímskom Ordo gregorianum sa spievalo tak dlho pokým to pápež nezastavil. Pokým nepovedal, že toho vzývania Pána už bolo dost.“ (p. Eliáš, O. Carm)

Skúste si to predstaviť: Žijete v nejakej rímskej provincii. Na hraniciach je nepriateľ, na cestách lupiči, prokurátor je mizerný, sudcovia podplatený, dane vysoké. A teraz prichádza imperátor: niekto, o kom veríme, že má MOC a hlavne CHUŤ a ochotu zmeniť to: poraziť nepriateľa, vyhnať lupičov, zosadiť prokurátora, potrestať zlých sudcov a upraviť dane. Konečne niekto, komu sa môžeme vyponosovať, kto nebude kričať a hrešiť, ale kto sa nad nami zmiluje a zloží z nás toto strašné bremeno! A tak, keď sa objaví, voláme plní radosti a oslavy: KYRIE, ELEISON! Pane, zmiluj sa! Pretože ON sa zmiluje! To je isté. To volanie – to nie je prosba. To je oslava! Oslava mocného, ktorý sa napriek svojej moci zmilúva, je ľudský, miluje!

• **MOCNÝ A ZÁROVEŇ MILOSTIVÝ, ODPÚŠŤAJÚCI A DOKONCA OBDARÚVAJÚCI BOH!!!**

- Presne toto vyjadrujeme, keď **Bohu a Kristovi spievame mocné a oslavné „KYRIE ELEISON“** ako Imperátorovi, ako Kráľovi, ako nášmu

Spasiteľovi a Záchrancovi.

- *Je logické, že tento spev nie je možné nahradiť žiadnym iným spevom, ani piesňou...*
- *„Keďže je to spev, ktorým veriaci volajú k Pánovi a prosia ho o milosrdenstvo, **spravidla ho spievajú všetci**, čiže má na ňom účasť ľud i zbor alebo kantor...*
- *... Každé zvolanie sa opakuje spravidla dvakrát, nevylučuje sa však väčší počet, podľa požiadavky rozličných jazykov ako aj hudobného umenia, alebo nejakých iných okolností.“ (VSRM 52)*

• OSLAVNÁ PIESEŇ – GLÓRIA

V nedele sa oslava Boha ešte stupňuje hymnom „Sláva Bohu na výsostiach!“

„Tento chválospev je nesmierne krásny. Je to starokresťanský chválospev, písomne zaznamenaný v roku 330. To znamená že už oveľa skôr sa spieval. V 7. storočí ho smel spievať jedine biskup. A kňaz len na Veľkú noc.“ (p. Eliáš, O. Carm)

- *„V prvej časti je skutočne **CHVÁLA**: chválime Ťa, velebíme Ťa, klaniame sa Ti, vzdávame Ti vďaky – a myslíme na celú najsvätejšiu Trojicu...*
- *...V druhej časti sa **OBRACIAME** na Krista (Pane Ježišu Kriste, Ty jednorodený Syn...). Označujeme ho v jeho božstve i človečenstve. V krátkych litániách („...jednorodený Syn, Pána Boh, Baránok Boží, Syn Otca...“) zdôrazňujeme jeho vykupiteľskú moc. Na celom tom chválospeve je zrejmý starokresťanský charakter. Je v ňom cítiť odpor voči pohanstvu, mnohobožstvu. Je to oslavný hymnus na Krista, jediného Pána.“ (p. Eliáš, O. Carm)*

- „Text tohto hymnu sa nemôže zameniť s iným.

- ...Začína ho kňaz, alebo ak je to vhodné kantor, alebo zbor.

- Spieva ju celé zhromaždenie súčasne, alebo ľud striedavo so zborom, alebo sám zbor.

- ...Ak sa nespieva, majú ju recitovať všetci spolu alebo si dva chóry navzájom odpovedajú.

- ...Spieva sa alebo sa recituje v nedele okrem adventných a pôstnych, na slávnosti a sviatky, ako aj pri osobitných slávnostnejších bohoslužbách.“ (VSRM 53)

• MODLITBA DŇA – KOLEKTA

Pretože Boh nám odpúšťa a dokonca nás pozýva k tomu, aby sme vstúpili do spoločenstva s Ním, je na čase toto spoločenstvo – už oslávené – vyjadriť.

• Týmto vyjadrením je spoločná modlitba – MODLITBA DŇA:

- 1) Kňaz vyzve na modlitbu k Bohu + chvíľa ticha,

- aby sme sa na tento vážny úkon mohli **pripraviť**
  - a v duchu k tejto modlitbe **pripojiť** aj všetky naše osobné úmysly.
- **2) Kňaz rozopne ruky dlaňami nahor** – „*To gesto je veľmi staré (nachádzame ho už v rímskych katakombách) a znamená odovzdanosť. Vzdávam sa Bohu v nádeji, že naše prázdne ruky naplní.*“ (p. Eliáš, O. Carm)
  - **3) Kňaz prednáša modlitbu** – a nám to pomáha lepšie sa sústrediť, pretože nemusíme nikam hľadiť, v ničom listovať, len sa plne ponoriť do okamihu modlitby.
    - **Je dobre si ju vopred doma naštudovať** – napríklad v Katolíckych novinách, alebo v modlitebnej knižke „*Prameň z Boha*“.
  - **4) AMEN!**
    - **Amen** (z hebr. *amana*) – vyjadruje istotu. Týmto slovom označuje SZ „vieru“ ako niečo, na čo sa absolútne spoliehame.
    - Znamená to, že **zhromaždenie sa pripojilo k modlitbe kňaza**, že je to spoločná modlitba, ktorú síce **kňaz vyslovoval, ale celé zhromaždenie sa modlilo spoločne s ním.**

DÁ SA POVEDAŤ, ŽE TOUTO MODLITBOU SA UKONČIL „PRÍSTUPOVÝ PROCES“ K BOHU:

- **Príchod do kostola** – „fyzicky“ sme na „Božej pôde“, ale „morálne“ ešte s Bohom akoby sme jedno neboli, je tu hriech, ktorý nás od Neho oddeľuje.
- **Úkon kajúcnosti** – Boh nás prijíma aj „morálne“, ako synov a dcéry, odpúšťa a pozýva k večnému životu.
- **Kyrie a Glória** – oslava Boha za toto odpustenie a pozvanie, oslava spoločenstva, do ktorého nás Boh pozval.
- **Kolekta** – konečne akoby sme do ponúknutej jednoty s Bohom aj vstúpili – a ako Boží ľud, sa na svojho Boha obraciame s modlitbou dňa.

• POČAS CELÉHO TOHTO KONANIA STOJÍME

Je to najlepšie vyjadrenie nášho postoja:

- ani **NEKLAČÍME** – sme predsa synovia, síce hriešni, ale stále synovia a dcéry, nie otroci, sluhovia, či trestanci...
- ani **NESEDÍME** – pretože keď vchádza Boh, je vyjadrením úcty povstať.

3. časť

BOHOSLUŽBA SLOVA

NA ÚVOD

Samotná bohoslužba slova v sebe zahŕňa dva rozmery:

- **ZMLUVA** – jej ohlasovanie a potvrdzovanie.
- **VYUČOVANIE** – v úkone kajúcnosti sme vyjadrili, že sme „mimo“. Je to Boh, ktorý má poznanie – a my, ktorí sa od neho chceme učiť. Preto je táto časť zároveň aktom vyučovania. Tým sa zároveň naplňuje obsah Zmluvy s Bohom, v ktorej nás Boh za synov a dcéry prijíma a my sa nimi aj skutočne učíme byť.
  - **PRETO si na začiatku liturgie slova SADNEME. Začína vyučovanie** a my chceme – podobne ako Mária – sedieť pri Ježišových nohách a nechať sa poučovať.

DVE SLUŽBY A JEDNO MIESTO:

• **LEKTOR** – „Povinnosť prednášať čítania podľa tradície nie je predsednícka, ale služobná. Čítania preto prednáša lektor, ... keď chýba iný schopný lektor, celebrujúci kňaz prednáša aj ostatné čítania.“ (VSRM 59)

- VSRM 99. „Lektor je ustanovený na prednes čítaní zo Svätého písma okrem evanjelia.“

- VSRM 194. Keď sa ide k oltáru, ak nie je prítomný diakon, lektor, oblečený do schváleného rúcha, **môže niest' Evanjeliár**, trochu vyzdvihnutý. Ak nesie knihu, kráča pred kňazom; ináč ide spolu s ostatnými posluhujúcimi.

- VSRM 197. Ak nie je prítomný diakon, lektor môže po výzve kňaza na modlitbu veriacich od ambony predniesť úmysly.

- **AK LEKTORA NIET:** ...treba určiť iných laikov na prednášanie čítaní Svätého písma, dobre pripravených túto službu plniť dôstojne, vhodne a horlivo, aby u veriacich pri počúvaní posvätných čítaní sa vzničila v srdci láska k Svätému písmu a živý záujem oň.“ (VSRM 101)

• **ŽALMISTA:** „Žalmistovi prislúcha úloha spievať žalm alebo iný biblický spev medzi čítaniami. Aby žalmista svoju úlohu mohol riadne zastáť, má vedieť spievať žalmy a mať aj dobrý prednes a výslovnosť.“ (VSRM 102). „žalmista, čiže **spevák žalmu, prednáša**

verše žalmu na ambóne alebo na inom vhodnom mieste.“ (VSRM 61)

- **AK NIET ŽALMISTU** – „Lektor ... môže predniesť ... aj žalm medzi čítaniami.“ (VSRM 99).

• **AMBÓN** – centrum bohoslužby slova – „oltár Božieho slova“. Preto by sa od ambónu nemali (ešte s výnimkou modlitieb veriacich) čítať ani prednášať iné veci okrem Božieho slova a kázne (homílie), ktorá ho vysvetľuje...

PRIEBEH BOHOSLUŽBY SLOVA

• **CYKLUS ČÍTANÍ:** Roky A, B a C, počas ktorých sa prečítajú na pokračovanie podstatné časti Biblie.

- **ÚRYVKY SÚ VYTRHNUTÉ Z KONTEXTU** – čo môže sťažiť ich pochopenie, ak nám kontext nie je hneď úplne známy.

- Je dobré si aj preto doma vopred čítania prečítať v Biblii a ujasniť si kontext a súvislosti...

• **1. ČÍTANIE** – spravidla zo SZ.

- Býva vybrané tak, aby dopĺňalo Evanjelium v danej omši.

• **RESPONZÓRIOVÝ ŽALM** – je odpoveďou na 1. čítanie, „napomáha rozjímanie o Božom slove.“ (VSRM 61).

- Je zladený s čítaním: *Responzóriový žalm nech zodpovedá každému jednému čítaniu a spravidla sa berie z Lekcionára*

- Je správne responzóriový žalm spievať, aspoň responzórium, ktoré prislúcha ľudu.

- Celé zhromaždenie sedí a počúva, ba spravidla sa na ňom zúčastňuje spievaním responzória, ak sa žalm neprednáša súvisle, t.j. bez responzória.

- Ak sa žalm nemôže spievať, recituje sa spôsobom vhodnejším na podporenie meditácie Božieho slova. To znamená, že v každom prípade by mal byť tento žalm prednášaný tak, aby umožnil meditáciu, ponorenie sa účastníkov do jeho obsahu a jeho prežitie ako odpovede a rozvinutie 1. čítania!

• **2. ČÍTANIE** – býva vsunuté v nedele a na slávnosti ako „bonus“.

- Spravidla nemá priamy súvis s témou 1. čítania a Evanjelia.

• **ALELUJOVÝ SPEV** pred Evanjeliom

- **STOJÍME** – je to vyjadrenie úcty ku Kristovi, ktorý sa práve chystá cez slová Evanjelia prehovoriť.

- **ALELUJA** spievame všetci – verš kantor, alebo zbor.
- **Môže sa OPAKOVAŤ** tak dlho, kým kňaz, ktorý číta Evanjelium, nepríde až k Ambónu (môže to trvať pri slávnostiach s incenzom dlhšie).
- **EVANJELIUM** – „Evanjelium však zvestuje *diakon alebo iný kňaz*. Ak však nie je prítomný diakon alebo iný kňaz, číta Evanjelium *sám celebrujúci kňaz*.“ (VSRM 59).
- **HOMÍLIA – KÁZEŇ** – je vysvetľovaním Božieho slova. Akt VYUČOVANIA.
  - **Znova si SADNEME**, pretože úkon vyučovania v homílii pokračuje...

- „Má byť výkladom niektorého bodu Svätého Písma, ktoré sa číta alebo iného textu Ordinária alebo Propria Omše dňa so zreteľom na slávené tajomstvo alebo na osobitné potreby poslucháčov.“ (VSRM 65)

- „Homíliu má spravidla povedať sám celebrujúci kňaz alebo ju môže zveriť koncelebrujúcemu kňazovi alebo niekedy, ak je to vhodné, aj diakonovi, nikdy však nie laikovi. V zvláštnych prípadoch a z náležitých dôvodov môže predniesť homíliu aj biskup alebo kňaz, ktorý je prítomný na slávení, aj keď nemôže koncelebrovať.“ (VSRM 66)

- „...V nedele a prikázané sviatky má byť homília vo všetkých omšiach, ktoré sa slávia za účasti ľudu a môže sa vynechať iba z vážnej príčiny; odporúča sa aj v iných dňoch, najmä vo všedné dni Adventu, Pôstu a Veľkonočného obdobia, ako aj v iné sviatky a vtedy, keď sa zide v kostole viac ľudí.“ (VSRM 66)

- **POSVÄTNÉ TICHŔ** – „**Krédo všedného dňa**“

- *Je vhodné po homílii zachovať krátku chvíľu posvätného ticha.*“ (VSRM 66)

- Ním dávame najavo to, že Božie slovo naozaj prijímame – ako vraví Písmo: „...v tichosti prijmite zasiate slovo, ktoré má moc spasiť vaše duše.“²² A slovo aj uskutočňujte, nebuďte len poslucháčmi, ktorí klamú sami seba.“ (Jak 1,21n) – a to hneď v dvoch rovinách:
- **ZMLUVA** – bola ohlásená v Božom slove a vyznaním viery ju aj z našej strany potvrdzujeme.
- **VYUČOVANIE** – z tohto hľadiska je krédo znova potvrdením našej ochoty a pripravenosti správať sa podľa neho

- **VYZNANIE VIERY – KRÉDO – V nedele a slávnosti**

- Je slávnostným zvýraznením a vyznaním tohto prijatia. V každom prípade je to úctyhodný text:
  - **APOŠTOLSKÉ** vyznanie – zrejme naozaj krstný symbol z čias samých apoštolov.
  - **NICEJSKO-CARIHRADSKÉ** – definícia viery, sformulovaná po

štyroch storočiach urputnej snahy, diskusií, množstve synod, dvoch veľkých konciloch (Nicejský a Konštantinopolský) a veľkom úsilí celého kresťanstva *presne* sformulovať tú ohromujúcu pravdu, ktorú Ježiš zvestoval v *podobenstvách*...

- *Text vyznania viery preto nemôže byť nahradený žiadnym iným textom – a už vôbec nie piesňou s JKS. Hoci sa spieva, sám nie je „pesničkou“ a už sama predstava „namiesto neho si niečo zaspievame“ znie úplne absurdne...*

• MODLITBY VERIACICH

○ NOVÁ SITUÁCIA:

Je to ako keby sme išli na audienciu ku kráľovi (Boh) do jeho paláca (kostol):

- Najprv vojdeme dovnútra, do jeho hradu a siene (príchod do kostola)
- Stojíme ale vzadu, hneď pri dverách – pretože naše svedomie nie je čisté a kráľ má dôvod byť našťavaný. Prosíme preto o zmilovanie a odpustenie (úkon kajúcnosti)
- Kráľ je ale milostivý, odpúšťa, udeľuje amnestiu... a milostivo nás volá bližšie.
- Pristupujeme k nemu a celou cestou ho oslavujeme a ďakujeme za preukázanú milosť (kyrie, glória). Už nie sme nepriatelja, ale dobrí služobníci svojho kráľa!
- Nakoniec pristúpime až k stupňom trónu (kolekta) a sadneme si tam, aby sme si vypočuli slová svojho kráľa.
- Kráľ hovorí ohromné slová: volá nás, aby sme sa stali jeho spolupracovníkmi, spoluvládarmi (Bohoslužba slova)
- A tak prijímame (krédo) a vystupujeme na stupne až hore, vedľa kráľa. Tak sa otočíme – a už nehľadíme ako *skuhovia na kráľa*, ale *hľadáme spoločne s kráľom* na svet, za ktorý sme práve prijali zodpovednosť a ktorému budeme spoločne vládnuť (čiže v preklade: slúžiť, lebo toto je náplň kralovania).

○ prijatím zmluvy (v kréde) sa presúvame z pozície *oproti* Bohu do pozície *vedľa* Boha. **Sme synovia a dcéry Boha, PARTNERI Boha!**

- Partnerstvo sa prejavuje tým, že sa podieľame na Božom diele – budovaní a vzraste Božieho Kráľovstva.

○ PREJAVOM toho sú práve modlitby veriacich: „*Vo všeobecnej modlitbe čiže v modlitbe veriacich ľud, keď vierou prijal Božie slovo, nejakým spôsobom naň odpovedá a vykonáva krstnú úlohu svojho kňazstva, prináša Bohu prosby za spásu všetkých. Treba, aby sa táto modlitba spravidla konala pri omšiach za účasti ľudu, a to tak, že sa prednášajú prosby za svätú Cirkev, za svetskú vrchnosť, za sužovaných rozličnými ťažkosťami, ako aj za všetkých ľudí a za spásu celého sveta.*“ (VSRM 69)

- Nemodlíme sa (ako prosebníci pred Bohom) za *seba*...
- ...ale **vykonávame v tejto modlitbe službu Božích spolupracovníkov, ktorí prijali na svoje plecia zodpovednosť** za celý svet a všetkých ľudí – Božiu zodpovednosť!

- *Úmysly prednáša spravidla z ambóny alebo iného vhodného miesta*

- *diakon prípadne kantor, alebo lektor, či veriaci laik.*

- *Ľud postojacky vyjadrí svoju prosbu*

- *alebo spoločným zvolaním po prednesení jednotlivých úmyslov,*

- *alebo tichou modlitbou. (VSRM 71)*

Modlitbou veriacich sa končí bohoslužba slova...

Je to úplne samostatná bohoslužba a skutočne sa aj môže samostatne konať.

V prípade omše ale po jej skončení začína druhá bohoslužba – bohoslužba Eucharistie.

4. časť

ÚVOD DO BOHOSLUŽBY EUCCHARISTIE

- Bohoslužba slova nás na svojom konci zanechala v radikálne novej, prevratnej situácii:
  - DOTERAZ iba ľudia...
    - ODTERAZ synovia a dcéry Boha.
  - DOTERAZ sme mali **perspektívu pozemského života**, tých c. 70 – 80 rokov a potom... koniec...
    - ODTERAZ vieme, že **skutočný život sa ešte len začne**. To, čo teraz „žijeme“, je vlastne iba *prenatálne obdobie*, je to čakanie na zrodenie sa pre skutočný život, ktorý už čoskoro nastane.
  - DOTERAZ **bolo našim cieľom „nejako prežiť“**: postaviť dom, zasadiť strom, oženiť sa (vydať sa), mať deti, niečo si užiť,...
    - ODTERAZ **je zmyslom nášho života zbožštenie**: osvojiť si novú, Bohom darovanú identitu detí Boha a stať sa takí, ako je Boh.
- **AKO sa zbožštit'?**
  - *Ak by ste mali priateľa lyžiara a chceli by ste byť ako on a žiť to, čo prežíva on, čo by ste urobili? Zavesili na stenu jeho fotku, prečítali si jeho životopis a chovali ho vo veľkej úcte? Vari aj hej... Ale hlavne: začali by ste sa učiť lyžovať...*
  - Ak máte priateľa a vzor Boha Trojjediného, Stvoriteľa a Spasiteľa, čo urobíte, aby ste boli ako On? Zavesíte si na stenu Jeho symbol (kríž), prečítate si o ňom všetko, čo sa v Biblii dočítať dá a budete si Ho uctievať v modlitbe a v bohoslužbách? Iste, ale v prvom rade a hlavne: začnete sa učiť byť spoločenstvom a byť stvoriteľmi a spasiteľmi tak, ako On!
- **KOMUNITA, STVORENIE a ZÁCHRANA sú tri rozmery LÁSKY**, ktorá je podstatou Boha:
  - *Ak matka miluje svoje dieťa, nesnaží sa STVORIŤ pre neho ten najlepší a najkrajší svet: počnúc hračkami a končiac láskou a harmóniou v rodine?*
  - *A ak je dieťa v nebezpečenstve, alebo trpí, čo urobí? ZACHRÁNI ho predsa!*
  - *A necíti pri tom stále veľkú túžbu byť s ním a pri ňom, neustále, v hlbokej*

jednote zdieľania – a to je KOMUNITA?

- **POZOR – nie je to povinnosť, ale ZÁĽUBA!!!**

- *Lyžovaniu by ste sa v našom prípade nevenovali preto, že Vás do toho niekto núti, ale preto, že sa Vám to strašne páči, je to krásne! Milujete to!*
- **S kresťanstvom je to rovnako:**
  - *Vozit' sa na silnom aute, bývať v peknom dome, chodiť na dovolenky a pestovať záľuby – to je isto pekné...*
  - **...ale nijako sa to nedá porovnať s rozkošou tvorenia takého zázraku, akým je Božie Kráľovstvo**, s rozkošou opravdivej a hlbkej lásky, z hlbkej extázy komunity, z pôžitku a radosti z toho, že cez naše ruky vzniká niečo *skutočné*, niečo *večné*, niečo *nepredstaviteľne krásne* a *vznešené!*
    - **A čo potom ešte spočívania v Bohu**, ktoré nám takýto život otvára? Nekomentovateľné...!
  - **Jednoducho to milujeme!** Je to naša vášeň, naša záľuba! Najkrajšia a najúžasnejšia!

BOH HOVORÍ ASI TOTO: SYNKU, DOM, AUTO, DOVOLENKA, ZÁĽUBY,... TO SÚ PEKNÉ VECI. ALE ŠANCA BYŤ STVORITEĽOM, ŠANCA VYTVÁRAŤ ČOSI NESMIERNE KRÁSNE A VZNEŠENÉ – TO JE NEKONEČNE VZRUŠUJÚCEJŠIE A NEKONEČNE NÁDHERNEJŠIE! VER MI!

A KREŠŤAN? TO JE ČLOVEK, KTORÝ TOMU UVERIL, SKÚSIL TO... A ÚPLNE TOMU PREPADOL!

- **ČO TEDA KREŠŤANIA V PRAXI ROBIA?**

- To isté, čo robí každý iný človek, ktorý má nejakú veľkú záľubu:
  - **LYŽIAR** sa snaží ušetriť čo najviac času a peňazí a tie potom vloží do svojej záľuby: *dobré lyže, dres, skipas, dovolenka, zájazd do Álp – alebo len tak, keď sa chvíľa času objaví, tak pár spustení na zjazdovke za mestom...*
  - **KREŠŤAN** sa snaží ušetriť čo najviac času a peňazí a tie potom vloží do svojej záľuby: *Budovanie Božieho kráľovstva, pomoc ostatným ľuďom, zbožšťovanie sa skrze Boha v láske...*

- V tomto svetle lepšie pochopíme **DEFINÍCIU FARNOSTI:**

„Pravda, nestačí, aby kresťanský ľud bol v nejakom národe prítomný a organizovaný, ani nestačí, aby konal len apoštolát dobrého príkladu. Ustanovený je tam nato, jestvuje tam za tým cieľom, aby svojim spoluobčanom nekresťanom zvestoval Krista slovom a

skutkom a pomáhal im plne prijať Krista.“ (Ad Gentes 16).

V centre je PRÁVE TOTO POSLANIE!

• **FARNOSŤ SA TAK JAVÍ ako kombinácia:**

- **NADÁCIE**, v ktorej jej členovia zhromažďujú finančné prostriedky na svoj cieľ a tým je Božie Kráľovstvo a čo najširšia pomoc všetkým ľuďom;
- **ZDRUŽENIA**, v ktorom aj vo vlastnom čase samo aktívne pracujú na tomto celi;
- **KLUBU**, v ktorom jeho členovia aj spoločne žijú a navzájom sa delia s radosťou a rozkošou z toho, že môžu spoločne pracovať na tomto veľkom a krásnom diele. *Preto napríklad si vždy v nedeľu v miestnej krčme rezervujeme po omši na dve-tri hodinky celú sálu (uzavretá spoločnosť!) a tam – možno aj pri deci vínka, prečo nie – sa delíme, tešíme, radujeme... a plánujeme, čo v našej záľube ďalej!*

PREČO O TOM HOVORÍME?

- Pretože v liturgii EUCHARISTIE sa presne toto začína uskutočňovať!
  - **DOTERAZ**, v Bohoslužbe slova, sme o tom **HOVORILI**:
    - BOH ohlasoval Zmluvu a vyučoval;
    - MY sme rovnako slovami vyjadrovali, že Zmluvu i poučenie prijímame.
  - **TERAZ ale ideme KONAŤ! Ideme v Eucharistii tieto veci naozaj uskutočniť!**

5. časť

PRÍPRAVA OBETNÝCH DAROV

Ako sme spomenuli, liturgia Eucharistie je vlastne *uskutočnením* toho, čo sme v bohoslužbe Slova *ústne* prehlásili.

- **Na jednej strane je tu JEŽIŠ**, ktorý sa nám daroval úplne celý: stal sa pre nás človekom, ako človek nám zasvätil svoj život, energiu, všetko – a nakoniec toto darovanie sa pečatil na kríži.
- **Na druhej strane sme my, NEVESTA Ženícha**. A je na nás, aby sme na toto darovanie sa Ženícha odpovedali rovnakým darovaním sa.
- **Ako kresťania dávame z lásky Ježišovi všetko**: svoj čas, energiu, zdravie, život,...
  - **Väčšina z toho sa ale dáva mimo liturgie a sa nedá priamo v liturgii zhmotniť**.
  - **Nie čo ale áno....**:

„Po modlitbe sa prinesie chlieb, víno a voda. Predstavený sa s veľkou vrúcnosťou modlí a vzdáva vďaka a ľud zvolá: „Amen.“ ... Tí, čo majú dostatok a chcú, podľa svojho úsudku dávajú, čo kto chce. A čo sa zozbiera, uloží sa u predstaveného a on podporuje siroty a vdovy a tých, čo sú pre chorobu alebo z inej príčiny v núdzi, ako aj väzňov a pocestných, čo prichádzajú zďaleka, slovom, stará sa o všetkých, čo potrebujú pomoc.“ (Sv. Justín, 1. apológia 67, 1. polovica II. storočia)

- **MATERIÁLNY DAR** môžeme skutočne priniesť do kostola a aj navonok ho darovať (obetovať) pri bohoslužbe!
  - **Cieľom tohto daru NIE JE „prispiet’ na prevádzku kostola“**, alebo podobne – hoci aj toto sa z týchto darov hradí.
  - **Cieľom týchto darov JE onen rozmer „farnosti ako NADÁCIE“**: zhromaždiť finančné prostriedky na **pomoc ľuďom** v núdzi a na budovanie a **vzrast Božieho kráľovstva** na zemi.
- **„Obligátny desiatok“** – už zo starozákonnej praxe prenikla do tohto úkonu predstava „desiatku“ ako prvotiny: prvú desatinu všetkého, čo človek má, venuje na Božie dielo vo svete – vidíme to aj v Písme: *„...dávam desiatky zo všetkého, čo mám.“* (Lk 18,12).
  - Samozrejme, **nedá sa to brať mechanicky**:
    - **Sú ľudia, ktorí môžu (a chcú) vynaložiť na Božie dielo aj omnoho viac**, možno aj 30, 40, 50 i viac % svojich príjmov, ktoré im Boh požehnal vo väčšej miere.

- **A naopak, môžu byť ľudia v biede, ktorí nemôžu dať ani tých 10%** (ako oná chudobná vdova – hoci ona vtedy dala aj zo svojej chudoby 100%! – porov. Mk 12,42nn) – a tí, naopak, budú z týchto peňazí podporení.
- **Ale predsa tých 10% môžeme vnímať ako také „rozumné minimum“**, ktorým dokazujeme, že to s Božím dielom myslíme prinajmenšom vážne...
- Cieľom ale je, aby človek dával **nie ako „daň“**, ale **s radosťou**, pretože Božie dielo je jeho záľubou, tým, pre čo žije:

„⁶ Ved' kto skúpo seje, skúpo bude aj žat'; kto seje štedro, štedro bude aj žat'. ⁷ Každý tak, ako si umienil v srdci; nie zo žiaľu ani z donútenia, lebo veselého darcu Boh miluje.“ (2 Kor 9,6n)

A ako to prebieha v praxi?

- **JASNÉ ODDELENIE:** Bohoslužba Slova a bohoslužba Eucharistie sú dve jasne oddelené slávenia. Preto treba najprv jednu ukončiť a potom druhú začať – *nie ako sa to občas robí, že ešte počas Modlitieb veriacich sa už na oltár nosia posvätné nádoby a podobne...*
- **SADNEME SI** – príprava obetných darov je **niečo ako „medzihra“** v slávení omše. Je prirodzené, že počas nej – zatiaľ čo *čakáme*, kým sa všetko pripraví na slávenie – sedíme...
- **PIESEŇ** – Spieva sa spev na obetovanie. Vlastne je to **pieseň na obetný sprievod** – teda sprievod, v ktorom sa prinášajú obetné dary!

VSRM 74: „Sprievod, v ktorom sa prinášajú obetné dary, sprevádza spev na obetovanie. Spieva sa aspoň dovtedy, kým sa dary nepoložia na oltár.“

- **Tematický má pieseň tento úkon vyjadrovať.**

- **OBETNÉ DARY** – Rímsky misál o nich hovorí:

VSRM 73: „Je chváľitebné, keď veriaci sami prinášajú chlieb a víno. Kňaz alebo diakon ich prevezme na vhodnom mieste, aby ich priniesol k oltáru. Hoci chlieb a víno, určené na bohoslužbu, veriaci už neprinášajú zo svojho ako kedysi, jednak obrad prinášania týchto darov si zachováva duchovnú silu a význam. Možno prijať aj peniaze alebo iné dary pre chudobných alebo na kostol, ktoré veriaci prinášajú alebo ktoré sa vyberajú v kostole. Kladú sa na vhodné miesto mimo eucharistického stola.“

V praxi to teda môže vyzeráť takto:

- Začne sa spev. **Ak nie sú obetné dary vopred pripravené, asistenti rýchlo pobehajú po kostole so „zvončekom“** a dajú tak možnosť všetkým ľuďom odovzdať svoj obetný dar.
- **Potom sa tieto dary spoločne s chlebom a vínom nesú v sprievode ku**

oltáru – nieš' by ich mali zástupcovia spoločenstva veriacich.

- **Pred oltárom ich preberie kňaz** a odovzdá miništrantom, ktorí ich prenesú na svoje miesto:
  - **DARY finančné – nabok.** Neskôr sa spočítajú a potom farnosť (či už priamo, alebo cez zvolenú farskú radu) rozhodne, koľko % z nich pôjde po odrátaní nákladov na charitu, na chudobných, akou sumou sa podporia rôzne projekty farnosti a podobne. *Na rozdiel od naivných predstáv „zvonček“ nie je príjem farára. Farárovi z neho nepatrí vôbec nič. Sú to prostriedky farnosti, určené na činnosť a poslanie farnosti, ako je charita, apoštolát, bohoslužba a podobne...*
  - **CHLIEB, VÍNO A VODA – na oltár.** Jedná sa o hostie, čiže nekvasený chlieb (voda + múka) a o čisté, prírodné, nijako chemicky neupravované (ani umelo nesladené) omšové víno + čistá voda.

• **MEDZITÝM MINIŠTRANTI pripravili na oltár potrebné veci:**

- **Korporál** – rozprestiera sa na oltár, aby zachytil prípadné odrobinky z Eucharistie.
- **Kalich** – na víno + **purifikatórium** na jeho utieranie + **pallu** na jeho zakrytie (muchy, smietky,...)
- K tomu pribudne **obetná miska** s hostiami + **ampulky** s vínom a vodou.

• **PO SKONČENÍ OBETNÉHO SPRIEVODU môže ustať aj spev...**

• **KŇAZ SA MODLÍ MODLITBY NAD CHLEBOM I VÍNOM.** Ak sa nespieva, prednáša ich nahlas, ak sa ešte stále spieva, modlí sa tieto modlitby potichu.

- **KALICH pripravuje tak, že doň naleje víno a prileje trochu vody** (max. 30% objemu, aby to ešte bolo víno s vodou a nie voda s vínom ☺). Jednak preto, že v Palestíne sa pilo víno zmiešané s vodou (doložené už u Justína, spomínate si?) – a symbolicky sa v tom vidí Ježišova prirodzenosť Boha (víno) a človeka (voda) zároveň.

VSRM 75: *„Keď kňaz položí dary na oltár, môže ich OKIADZAŤ, potom okiadza kríž ako aj oltár, aby sa naznačilo, že obeta Cirkvi a jej modlitba vystupujú ako vôňa kadidla pred Božiu tvár. Potom môže diakon alebo iný posluhujúci incenzovať kňaza pre jeho posvätný úrad a ľud z dôvodu krstnej hodnosti.“*

• **POTOM SI UMYJE RUKY** – pochádza to zo starých čias, keď sa ako obetné dary nosili naturálie a po ich prebratí si kňaz fakt musel ruky dobre umyť. Dnes je to už viac symbolické gesto: *„Týmto obradom sa naznačuje túžba po vnútornom očistení“* (VSRM 76). Kňaz tento úkon sprevádza ticho vyslovovanými slovami: *„Pane, zmy zo mňa moju vinu a očisť ma od hriechu!“*

• **A tým sa táto prípravná fáza ukončuje...**

6. časť

EUCHARISTICKÁ MODLITBA

- **OBETOVANIE** nám otvára bránu k samotnému sláveniu liturgie.

Pochopme to správne: *nie je to nejaký poplatok, za ktorý si musíme účasť na slávení kúpiť ako miesto v kine, či divadle.*

Je to niečo iné: je to hlboký súzvuk lásky nevesty a Ženícha. Ženich šepká: „Milujem Ťa!“ – a nevesta odpovedá: „Aj ja Ťa milujem!“. Ženich: „Všetko, čo mám, ti dávam, patrí ti to!“ – a nevesta: „Aj všetko moje je odteraz Tvoje, je to dar mojej lásky!“ A v tomto dialógu srdce nevesty a srdce Ženícha spájajú sa v jednej a spoločnej láske, v spoločnom darovaní sa, hľadajú jedným a tým istým smerom a žijú jedno a to isté. Z jednej strany prichádza Ježiš, ktorý z lásky k ľuďom obetuje všetko, až po polozenie života na kríži. Z druhej strany pristupuje nevesta, ktorá v rovnakej láske takisto dáva z lásky k ľuďom všetko, až po polozenie života, po mučeníctvo. A vo svojej túžbe túto ochotu a túžbu obetovať sa spolu so Ženíchom vyjadruje navonok v akte „obetovania“ toho, čo má a čo vlastní.

Tento súzvuk vytvára blízkosť medzi nami a Ježišom, bez ktorej nie je slávenie Eucharistie vôbec predstaviteľné!

Modlitba nad obetnými darmi

- **VSTANEME**, pretože začína slávenie, ale ešte viac: začína prežívanie niečoho veľkého, ohromného a hlbokého zároveň. Je ťažké prežívať extázu posediačky...
- **VÝZVA NA MODLITBU** – „*Modlite sa, bratia a sestry, aby sa MOJA i VAŠA obeta zaľúbila Bohu Otcovi Všemohúcemu!*“ VSRM k tomu hovoria: „*Modlitba nad obetnými darmi uzaviera prípravu obetných darov a uvádza Eucharistickú modlitbu.*“ (VSRM 77).
  - Výzva i nasledovná modlitba sa **vzťahujú na tie NAŠE DARY**, ktoré sme ako prejav, ako **vyznanie našej lásky** a smädu po Bohu i ako vyznanie nášho hlbokého **spolu-cítania a jednoty s Bohom** priniesli (čiatočne priamo v obetnom sprievode) pred oltár!
- **MODLITBA NAD OBETNÝMI DARMÍ** – Prednáša ju kňaz a ňou odporúča, venuje a sprevádza tieto dary – v mene celého spoločenstva – Ženíchovi, Bohu.

Odpoveďou našej vlastnej lásky – vyjadrenej symbolicky v obetnom dare – sme odpovedali na Ježišovu Lásku a pristúpili sme tak k Nemu.

Eucharistická modlitba

„Teraz sa začína ústredná a vrcholná časť celej bohoslužby – Eucharistická modlitba, modlitba vzdávania vd'aky a posvätenia.“ (VSRM 78)

„Eucharistická modlitba si vyžaduje už zo svojej prirodzenosti, aby ju mocou vysviacky prednášal sám kňaz. Ľud zas sa ticho zjednocuje s kňazom vo viere a zapája sa určenými vstupmi do priebehu Eucharistickej modlitby. Sú to odpovede v dialógu prefácie, Sanctus, aklamácia po premenení a aklamácia Amen po záverečnej doxologii.“ (VSRM 147)

• **PREFÁCIA (PIESEŇ VĎAKY)** – Je to jasavý spev, s ktorým Nevesta víta a oslavuje svojho Ženícha. Ozvenu tohto spevu môžeme zachytiť napríklad v žalme:

„¹¹ Čuj, dcéra, a pozoruj, nakloň svoj sluch, zabudni na svoj ľud a na dom svojho otca. ¹² Sám kráľ zatúžil za tvojou krásou; on je tvoj Pán, vzdaj mu poklonu. ¹³ Dcéry z Týru ti prinesú dary a o tvoju priazeň sa budú uchádzať veľmoži národa. ¹⁴ Veľmi vznešená je dcéra kráľovská vnútri, jej odevom sú zlaté tkanivá. ¹⁵ V pestrom rúchu ju vedú ku kráľovi; za ňou ti privádzajú panny, jej družice. ¹⁶ Sprevádza ich jasot radostný, tak vstupujú do kráľovského paláca.“ (Ž 45,11–16)

- Na jeho začiatku zaznieva niečo ako „**DIALÓG ŠŤASTIA**“:
  - „*Pán s Vami!*“ – „*I s duchom Tvojim*“ – Čo dodať? Aleluja!!!
  - „*Hore srdcia!*“ – „*Máme ich u Pána!*“ – „*Blahoslavený, kto bude jesť chlieb v Božom kráľovstve.*“ (Lk 14,15) – a to sme my!!!
  - „*Vzdávajme vd'aky Pánovi, Bohu nášmu!*“ – „*Je to dôstojné a správne!*“ – no bodaj by nie!!!
- Potom nasleduje **SPEV VĎAKY A CHVÁLY**, ktorý kňaz prednáša a veriaci – so srdcami prekypujúcimi krásou, láskou a šťastím – sa k nemu celým srdcom pripájajú... Prefácia je niečo ako „Glória“ bohoslužby Eucharistie.

• **OSLAVA TROJSVÄTÉHO** – známe „Svätý, Svätý, Svätý...“ – je záverom prefácie. Je to jasavé završenie oslavy Ženícha – a zároveň vyjadrenie toho, že týmto Ženíchom je Boh samotný!!! Zaznievajú tu slová Biblie...:

„¹ V roku, keď zomrel kráľ Oziáš, videl som Pána sedieť na vysokom a vznešenom tróne; lem jeho rúcha naplňal chrám. ² Nad ním stáli serafíni; každý mal po šesť krídel: dvoma krídlami si zakrývali tvár, dvoma si zakrývali nohy a dvoma lietali. ³ A jeden druhému volal: „Svätý, svätý, svätý je Pán zástupov, celá zem je plná jeho slávy.“ ⁴ Prahy dverí sa chveli od hlasu volajúceho a dom sa naplnil dymom.“ (Iz 6,1–4)

...a plynulo prechádzajú do slov, ktorými vítali Ježiša, keď ako Mesiáš vstupoval do Jeruzalema...:

„¹² Na druhý deň sa veľký zástup, čo prišiel na sviatky, dopyčul, že Ježiš prichádza do Jeruzalema. ¹³ Nabrali palmových ratolestí, vyšli mu v ústrety a volali: „Hosanna! Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom!“ (Jn 12,12n)

---

² Dym (oblak) – v Starom zákone (ale aj Novom) symbol prítomnosti Boha.

... a tým vyznáva že týmto Ženíchom – Trojsvätým Bohom – je Ježiš Kristus osobne!

- **Hoci sa tento text spieva, nie je to pesnička! Je to súčasť najposvätnejšej časti omše!** A preto už len myšlienka *nahradiť* ho nejakou *piesňou*... ani pomyslieť na niečo také!
- **KÁNON – JADRO EUCHARISTICKEJ MODLITBY.** – jeho zloženie si vysvetlíme na príklade II. eucharistickej modlitby (v praxi sú 4 všeobecné + niekoľko špeciálnych pre omše za zmierenie, či pre omše za rozličné potreby)

- **EPIKLÉZA** – „ňou Cirkev osobitnými výzvami prosí Božiu pomoc, aby boli posvätené obetné dary ľudu, čiže aby sa stali Kristovým Telom a Krvou, a aby nepoškvrnená obeť, ktorú veriaci majú prijať, bola im na spásu.“ (VSRM 79).

▪ V našom príklade slová: „**Preto ťa prosíme, posväť tieto dary rosou svojho Ducha, aby sa nám stali telom a krvou nášho Pána Ježiša Krista.**“ – kňaz ich prednáša s rukami vystretými nad darmi chleba a vína a **poznačuje ich znakom kríža.**

- **OPIS USTANOVENIA EUCHARISTIE A KONSEKRÁCIA** – „slovami a úkonmi Krista sa koná obeta, ktorú Kristus ustanovil pri Poslednej večeri, keď pod spôsobmi chleba a vína, obetoval svoje Telo a Krv a dal ich za pokrm a nápoj apoštolom a prikázal im nepretržite sláviť toto tajomstvo.“ (VSRM 79)
  - **KĽAČÍME** – spočiatku sa v Cirkvi zvyklo stáť, ale po 16. storočí, keď reformátori spochybnili akt *premenenia* vo svätej omši, Cirkev zaviedla klaňanie sa kľačaním ako vyznanie viery, že v tomto okamihu sa chlieb a víno *naozaj stávajú* Telom a Krvou živého Ježiša Krista!

Niekoľko dôležitých pojmov:

• **PREPODSTATNENIE (TRANSSUBSTANCIÁCIA)** – ľudovo „premenenie“ – „*Tridentský koncil zhrňa katolícku vieru vo vyhlásení: "Pretože náš Vykupiteľ Kristus povedal, že to, čo obetoval pod spôsobom chleba a vína, bolo skutočne jeho Telom, v Cirkvi vždy vládlo presvedčenie, ktoré svätý koncil znovu vyhlasuje: Konsekráciou chleba a vína sa uskutočňuje premena celej podstaty chleba na podstatu Tela Krista, nášho Pána a celá podstata vína na podstatu jeho Krvi; túto premenu Katolícka Cirkev oprávnene a správne nazvala transsubstanciáciou.*“ (KKC 1376)

Vyjadruje to, keď sa u niečoho mení jeho podstata (substancia) bezo zmeny jeho vonkajších znakov (akcidentov). Napríklad študent sa *promóciou* podstatne mení na doktora – hoci navonok sa na ňom nič nemení... Týmto spôsobom sa chlieb a víno menia na skutočné Telo a Krv Ježiša Krista – čiže živú a „komplatnú“ osobu Ježiša Krista – hoci „spôsoby“ chleba a vína navonok ostávajú. Táto premena je vzhľadom na povahu Zmluvy a jej uzatvárania a slávania nutná.

• **SPRÍTOMNENIE – JEŽIŠOVA OBETA** sa pri svätej omši ani „neopakuje“, ani

„nekoná nanovo“, ako to občas chybné chápu (a vyčítajú) bratia evanjelici... **Pri sv. omši sa táto jediná obeta SPRÍTOMŇUJE:** *je to ako keby ju nejaký „časopriestorový tunel“ počas slávenia preniesol z Palestíny roku 30 po. Kr. do nášho kostola presne do okamihu, keď v ňom slávime svätú omšu.*

- **ADORÁCIA** – v okamihu premenenia kňaz zdvihne hostiu a ukáže ju ľudu. Takže najskôr by sme asi mali na hostiu (kalich) hľadiť a mlčky, s láskou adovať Ježiša Krista, ktorý sa práve na oltári doslova a do písmena zhmotnil...
- **AKLAMÁCIA** (zvolanie) po premenení – slávnostné privítanie Krista. Vyznanie „tajomstva“ viery (lat. *mysteria*, pravoslávni prekladajú príhodne slovom *tajina* – niečo, čo presahuje ľudskú chápacosť a preto, hoci nie je utajené, je zjavené, ostáva mystériom, nikdy plne neuchopeným) – týmto tajomstvom je práve sprítomňovaná obeta Ježiša Krista na kríži.
  - počas nej už zase **STOJÍME**, pretože pokračujeme v Eucharistickej modlitbe.

▪ „*Hľa tajomstvo viery!*“, „*Vyznajme tajomstvo viery!*“, „*Veľké je tajomstvo viery!*“ – a príslušná odpoveď ľudu,

- **ANAMNÉZA** – „*ňou Cirkev, plniac príkaz, ktorý prostredníctvom apoštolov dostala od Krista Pána koná pamiatku samého Krista a pripomína si jeho požehnané umučenie, slávne zmŕtvychvstanie a nanebovstúpenie.*“ (VSRM 79). – plní teda Ježišove slová: „*Toto robte na moju pamiatku...*“.

▪ *V našom príklade: „Keď teda slávime pamiatku smrti a zmŕtvychvstania tvojho Syna, obetujeme ti, Otče, chlieb života a kalich spásy. Ďakujeme ti, že si nás uznal za hodných stát' pred tvojou tvárou a tebe slúžiť.“*

- **OBETA** – „*ním v spomínanej pamiatke Cirkev, a to najmä tá, ktorá je tu teraz zhromaždená, prináša v Duchu Svätom Otcovi nepoškvrnenú obeť. Cirkev si však želá, aby veriaci prinášali nielen nepoškvrnenú obeť, ale aby vedeli obetovať aj samých seba, aby sa prostredníctvom Krista zo dňa na deň zdokonaľovali v spojení s Bohom a medzi sebou, a tak aby napokon Boh bol všetko vo všetkých.*“ (VSRM 79).
  - **Oproti „obetovaniu“ na začiatku liturgie Eucharistie sa ale stupňuje:** už nielen svoj majetok, ale **SAMÝCH SEBA** obetujeme ako obeť lásky Ženíchovi, ako odpoveď na Jeho rovnaké darovanie sa, ktoré sa práve odohralo na oltári...

▪ *V našom príklade: „Pokorne ťa prosíme, nech nás všetkých, ktorí máme účasť na Kristovom tele a krvi, združí v jedno Duch Svätý.“*

- **PRÍHOVORY** – „*nimi sa vyjadruje, že Eucharistia sa slávi v spoločenstve*

s celou Cirkvou, nebeskou i pozemskou, a že sa obeta koná za ňu a za všetkých jej členov, živých i mŕtvych, povolaných k účasti na vykúpení a k spáse získanej Telom a Krvou Krista.“ (VSRM 79)

- Ak vrcholom mystiky (a podstatou spásy) je jednota s Bohom;
- potom **vrcholom modlitby** nie je prosba k Bohu, ani hľadanie na Boha, ale **modlitba s Ježišom, Božím Synom, za Cirkev a za celý svet**, veď o ňom Biblia vraví: „*Kristus Ježiš, ktorý zomrel, ba viac - ktorý bol vzkriesený, je po pravici Boha (a) prihovára sa za nás.*“ (Rim 8,34). Presne toto sa v tejto časti Eucharistickej modlitby deje a to už je **skutočná a opravdivá mystika, do ktorej nás Eucharistická modlitba vovádza** (ak sme schopní nechať sa voviesť...)!

▪ *V našom príklade: „Pamätaj, Otče, na svoju Cirkev, rozšírenú po celom svete, a veď ju k dokonalej láske v jednote s naším pápežom M. a s naším biskupom M. i so všetkými kňazmi a diakonmi. Pamätaj i na našich bratov a sestry, čo zomreli v nádeji na vzkriesenie, i na všetkých, ktorí v tvojej milosti odišli z tohto sveta, a dovoľ im uvidieť svetlo tvojej tváre. Prosíme ťa, zmiluj sa nad nami všetkými, aby sme si zaslúžili účasť na večnom živote v spoločenstve so svätou Bohorodičkou Pannou Máriou, s blaženými apoštolmi a so všetkými svätými, v ktorých si mal od vekov zaľúbenie, žeby sme ťa mohli chváliť a oslavovať skrze tvojho Syna Ježiša Krista.“*

- **DOXOLÓGIA** – „*ňou sa vyjadruje oslava Boha: ľud ju zvolaním Amen potvrdzuje a zakončuje.*“ (VSRM 79). Je to známe: „*Skrze Krista, s Kristom a v Kristovi máš ty, Bože Otče všemohúci, v jednote s Duchom Svätým všetku úctu a slávu po všetky veky vekov.*“ – je to niečo ako malé, komprimované vyznanie viery a vyznanie ústredného mystéria kresťanstva, ktoré sme práve prežili a prežívame – a tým je mystériom Ježišovej obety na kríži.

- Toto „**AMEN!**“, ktorým zakončujeme najväčšiu modlitbu sv. omše, Eucharistickú modlitbu, je najväčším „**amen**“ v celej liturgii sv. omše.
- Preto sa často spieva **trikrát** za sebou, ako veľké a slávnostné: „**Amen! Amen! Amen!**“

7. časť

OBRAD PRIJÍMANIA A ZÁVEREČNÉ OBRADY

Ochota milovať Ježiša a darovať sa Mu v láske nám otvorila bránu k Ježišovi a k stretnutiu s Ním. Následná Eucharistická modlitba ako akýsi „spletací stroj“ splietla z týchto dvoch lások – Ježišovej a našej – jediné vlákno jednoty, v ktorom sme my a Ježiš JEDEN. Následná liturgia prijímania je odrazom tejto jednoty.

Okamih stíšenia...

- **Je to ako na svadbe:**
  - OBRAD darovania sa ženícha a nevesty (obetovanie)
  - VESELICA, oslavovanie, vypätie extázy radosti (Eucharistická modlitba)
  - *A nad ránom sa ženích s nevestou utiahnu do svojej KOMÔRKY a tam, v tichu, samote, intímne a dôverne, ďaleko od hluku, hudby a rozjarených hostí, naplňajú a završujú jednotu svojej vzájomnej lásky. Takúto atmosféru má aj začínajúci obrad prijímania:*
    - Je v ňom čosi únavy (práve sme prežili extázu Eucharistickej modlitby), zvoľnenie tempa i vypätia extázy,...
    - ...a súčasne túžba prejsť od „slávnostného“ k „dôvernému“, k pohrúženiu, kde v komôrke srdca zavŕšime dôverne a bytostne túto veľkú jednotu s Ježišom.
    - **Celá nasledujúca časť liturgie dostáva dôverný, vnútorný, rodinný charakter.**

Modlitba Pána – OTEC BOH

- **Sme „synovia (a dcéry) v Synovi“, členovia Božej rodiny**
  - a preto sa teraz **obraciame k Bohu ako k nášmu Otcovi**, tak akosi „súkromne“, intímne, ako v rodinnom kruhu, ...
    - ...a to **slovami Syna, Ježiša Krista.**
  - Na záver **ústami kňaza predkladáme prosbu**, aby sme sa aj zachovali ako

synovia a dcéry Boha a mohli tento vzťah v Božej rodine žiť v pokoji a uchránení od hriechu a každého zla. **Ľud odpovedá vyznaním Moci nášho Otca, ktorý je Bohom** – On to môže urobiť a aj to urobí, pretože sme Jeho deti!

Obrad pokoja – BRAT JEŽIŠ

„Nasleduje obrad pokoja, ktorým Cirkev vyprosuje pokoj a jednotu pre seba a pre celú ľudskú rodinu a veriaci si prejavujú cirkevné spoločenstvo a vzájomnú lásku prv, ako prijímú Sviatosť.“ (VSRM 82)

- **Až doteraz sa liturgia obracala výlučne na Boha ako na Otca, skrze Ježiša Krista a v Duchu Svätom.**
- **Teraz sa ale obraciame na Syna, Ježiša Krista – teraz už nášho brata v Božej rodine**
  - Prosím Ho, aby na nás zostúpil Jeho pokoj,...
  - *...pretože ak HRIECH a z neho plynúci nepokoj je ovocím nejednoty s Ježišom Kristom, potom jednota s Ježišom naopak prináša úľavu, oslobodenie, uzdravenie, naplnenie, ... jedným slovom: POKOJ.*
  - *POKOJ je tu chápaný skôr ako „spokojnosť“, „naplnenosť“ – slovami Dávida: „Ale ja som svoju dušu upokojil a utíšil. Ako nasýtené dieťa v matkinom náručí, ako nasýtené dieťa, tak je moja duša vo mne.“ (Ž 131,2)*

Znak pokoja – RODINA CIRKVI

- Nakoniec si **dávame pranie a znak pokoja,...**
  - ...ktorým vyjadrujeme, že **skrze Krista, s Kristom a v Kristovi sme aj my navzájom jedno Telo, jedna Rodina, sme JEDEN!**

Toto je dôležité gesto! Ježiš hovorí:

„²³ Keď teda prinášaš dar na oltár a tam si spomenieš, že tvoj brat má niečo proti tebe, ²⁴ nechaj svoj dar tam pred oltárom a chod' sa najprv zmieriť so svojím bratom; až potom príď a obetuj svoj dar.“ (Mt 5,23n)

Je to postoj ako v manželstve: Ak manžel vidí, že milovaná manželka má niečo „proti nemu“, cíti sa dotknutá, ukrivdená, ... je mu jedno kto je na vine, či je to oprávnené, alebo nie. Trápi ho len jedno: tieň nad ich láskou a vzťahom. A preto príde a hľadá zmierenie... Podobne to platí aj v Cirkvi: sme rodina, milujúca sa rodina. Ak padne tieň medzi mňa a brata – potom koho zaujíma, kto je „na vine“ a kto to zapríčinil a či je to odôvodnené

a podobne? To, čo trápi, je narušená láska – a preto to, čo hľadáme v prvom rade, je zmierenie a obnovenie jednoty z lásky.

Keďže podstatou sv. prijímania (ako uvidíme ďalej) je jednota s Kristom, tá vyžaduje aj jednotu navzájom. Ak jednota a láska navzájom nejstujú, sv. prijímanie stráca zmysel...

*„Spôsob ako si dávať znak pokoja, nech ustália konferencie biskupov podľa povahy a zvykov príslušných národov. Je však vhodné, aby každý naznačil znak pokoja **triezvo iba najbližšie stojacim.**“ (VSRM 82)*

- To preto, lebo je to **gesto symbolické**.
  - **Podstatné nie je** behať po kostole a s každým si potriasť ruky! **Podstatné je**, aby medzi nami a nikým zo spoločenstva farnosti neležal ani len tieň hnevu, krivdy, horkosti, neodpustenia,... ale len a jedine hlboký pokoj a láska, ktorá je ochotná aj život za neho položiť.

Sväté prijímanie – JEDNOTA

Keď už Boh je našim Otcom – a my sme Jeho synovia a dcéry v Synovi – keď sme sa naozaj stali jednou rodinou a vládne medzi nami láska a jednota a ani tieň zla, neodpustenia, horkosti, hnevu a podobne... potom sme pripravení k tomu naj dôvernejšiemu v celej liturgii Eucharistie: k zjednoteniu sa s Ježišom vo svätom prijímaní...

- **LÁMANIE CHLEBA** – znak toho, že **my mnohí, prijatí Jedného Chleba sa staneme Jedným Telom** – staneme sa skutočne **JEDEN!**

„Kňaz láme eucharistický chlieb. Úkon lámania chleba, ktorý konal Kristus pri Poslednej večeri, dal v apoštolských časoch meno celej eucharistickej obete. Naznačuje, že mnohí veriaci sa stávajú jedným telom prijímaním z jedného chleba života, ktorým je Kristus.“ (VSRM 83)

- **Vpustenie čiastočky Tela do kalicha s Krvou** – (tzv. fermentum) – kedysi, v Ríme, keď pápež slávil liturgiu, poslal z nej čiastočky Ježišovho Tela do všetkých chrámov v Meste. A keď sa potom v nich slávila Eucharistia, kňaz túto čiastočku vpustil do kalicha s Krvou na znak jednoty nielen bratov a sestier v kostole, ale celej Cirkvi, reprezentovanej pápežom.
  - Tento obrad sa zachoval dodnes, len už má iný význam – dnes sa mu pripisuje symbolické naznačenie toho, že Telo a Krv je jeden a ten istý celý Kristus – a teda **Ježiš je úplne a celý a rovnako prítomný v Tele samotnom rovnako, ako v Krvi samotnej.**
- **Spev „BARÁNOK BOŽÍ...“** – spieva sa počas lámania chleba – a spieva sa (opakuje) dovtedy, kým lámanie chleba trvá. Je to posledný hymnus pred sv. Prijímaním, v ktorom sa **obraciame už na Ježiša Krista ako na Božieho**

Baránka, ktorý sa stal našim pokrmom a liekom...

- V tomto speve zaznieva znova oslavný motív z „Kyrie“: Zmiluj sa, daruj nám pokoj – to je oslava Krista, ktorý práve toto prináša.

• HĽA, BARÁNOK BOŽÍ...

„Potom kňaz ukáže veriacim eucharistický chlieb nad paténou alebo nad kalichom a pozýva ich na Kristovu hostinu. Zároveň však predpísanými slovami evanjelia si vzbudí spolu s veriacimi úkon pokory.“ (VSRM 84)

- Kde je taký zvyk (u nás), vyjadruje sa táto pokorná úcta pred tajomstvom Božieho Baránka **KĽAČANÍM...**

• **SVÄTÉ PRIJÍMANIE** – okamih najvyššej dôvernosti s Kristom a zároveň spečatenie Zmluvy medzi Bohom a človekom. Ak Eucharistická modlitba bola mystickou EXTÁZOU, potom prijímanie je mystickým POHRÚŽENÍM sa do Boha v hlbokej jednote!

- **SPEV** – začína sa **POČAS** prijímania kňaza.
  - **Tématicky by mal vyjadrovať to, čo prežívame:** zjednocovanie sa s Ježišom Kristom vo svätom prijímaní.

„Pre spev na prijímanie sa môže použiť buď antifóna z Rímskeho graduála, buď so žalmom alebo len sama antifóna, alebo antifóna z Jednoduchého graduála, alebo iný vhodný spev schválený Konferenciou biskupov. Spieva buď sám zbor, buď zbor alebo kantor s ľudom.“ (VSRM 87)

- **URČITE NIE** žiadna mariánska pieseň, či pieseň o svätých a podobne!

○ **PRIJÍMANIE VERIACICH**

„Veľmi sa žiada, aby veriaci prijímali Pánovo Telo z hostií premenených v tej istej omši, tak ako je viazaný aj sám kňaz, a aby v určených prípadoch mali účasť na kalichu. (Porov. č. 284) Tak sa aj znakmi lepšie vyjadrí, že prijímanie je účasťou na obete, ktorá sa práve koná.“ (VSRM 85)

- **Väčšinou sa prijíma iba POD SPÔSOBOM CHLEBA** (alergici iba pod spôsobom Vína) – z praktických dôvodov.

Je to obrad:

- **KŇAZ** ukáže veriacemu Hostiu a povie: „**TELO KRISTOVO.**“

- **VERIACI** na to vyzná svoju vieru v toto tajomstvo Eucharistie i v samého Ježiša Krista jasným a zreteľným „**AMEN!**“

- **KŇAZ** potom dá hostiu veriacemu na jazyk (pokiaľ nie je povolené prijímať na ruku)

a ten ju s úctou prijme.

- **V určených prípadoch je ale vhodné, aby veriaci prijímali POD OBIDVOMA SPÔSOBMI.** Sú to tieto prípady:

„Plnšie zvýraznenie znaku sv. prijímania sa dosiahne prijímaním pod obidvoma spôsobmi. V tejto forme sa totiž dokonalejšie prejavuje znak eucharistickej hostiny a jasnejšie sa vyjadruje jednak vôľa, ktorou sa potvrdzuje nová a večná zmluva v Pánovej krvi, jednak vnútorná súvislosť medzi eucharistickou a eschatologickou hostinou v Otcovom kráľovstve.

Duchovní pastieri nech sa usilujú čo najvhodnejším spôsobom pripomenúť katolícke učenie o spôsobe svätého prijímania podľa Tridentského koncilu tým veriacim, ktorí prijímajú pod obidvoma spôsobmi, ako aj ostatným prítomným. Predovšetkým nech upozornia veriacich kresťanov na učenie katolíckej viery, že aj pod jedným spôsobom sa prijíma celý a úplný Kristus a opravdivá Sviatosť, a preto tí, čo prijímajú len pod jedným spôsobom, čo do úžitku nie sú ukrátení o nijakú milosť potrebnú na spasenie.“ (VSRM 281 a 282)

KEDY A KTO?

„Prijímanie pod obidvoma spôsobmi okrem prípadov uvedených v knihách Rituálu majú dovolené:

- a) kňazi, ktorí nemôžu celebrowať alebo koncelebrowať;*
- b) diakon a ostatní, ktorí pri omši vykonávajú nejakú službu;*
- c) členovia komunít pri konventuálnej omši alebo pri omši spoločenstiev, ktoré sa nazývajú komunitou – chovanci seminárov, všetci účastníci duchovných cvičení, duchovného alebo pastorálneho zhromaždenia;*

Diecézny biskup môže pre svoju diecézu stanoviť predpisy o prijímaní pod obidvoma spôsobmi, ktoré sa majú zachovávať aj v rehoľných kostoloch a v malých spoločenstvách.

Tomu istému biskupovi je daná právomoc povoliť prijímanie pod obidvoma spôsobmi, keď to kňaz, ktorému ako vlastnému pastierovi je zverená nejaká komunita, považuje za vhodné, len nech sú veriaci dobre poučení a je vylúčené nebezpečenstvo zneuctenia Sviatosti alebo by sa tento obrad stal obťažným pre množstvo prijímajúcich, či pre inú príčinu.“ (VSRM 283)

AKO?

- **NAMÁČANÍM** – kňaz namočí Telo Kristovo do Krvi Kristovej a tak podá veriacemu;
- **Z KALICHA** – keď veriaci po prijatí Tela si upije z Krvi v kalichu

- **SPEV ZATIAL** pomaly doznieva... ako sa veriaci vracajú z prijímania, samozrejme, už nespievajú, ale v tichu kontemplujú jednotu s Ježišom,

ktorého práve aj telesne prijali v Eucharistii.

- Tento **slabnúci spev je signálom pre ORGANISTU**, že je na čase dospievať a **vstúpiť do LITURGICKÉHO TICHÁ**, ktoré napomáha tomuto pohrúženiu po sv. prijímaní.
- Zatiaľ **kňaz vyčistí posvätné nádoby** a asistujúci ich odnesú na *kredenc* – bočný stolík.
- **Potom si ja kňaz sadne spoločne s asistenciou** a dopraje si tiež chvíľu ticha a vnútornej modlitby.
- **HYMNUS PO PRIJÍMANÍ** – Ak sa javí vhodné, po skončení posvätného ticha môžu veriaci na znak vďaky zaspievať hymnus:

„Po rozdávaní prijímania kňaz a veriaci sa podľa okolností chvíľu v tichosti modlia. Keď sa uzná za dobré, celé zhromaždenie môže spievať žalm alebo nejaký chválospev prípadne hymnus na pod'akovanie.“ (VSRM 88)

Modlitba po prijímaní a záver sv. omše

Po sv. prijímaní už niet čo ďalej pokračovať. Slávenie Zmluvy je dovŕšené; jednota s Bohom dosiahla v Eucharistii vrchol hĺbky a dôvernosti...

Po tichu, v ktorom toto všetko prežívame a „vychutnávame“ nasleduje záver liturgie.

- **MODLITBA PO PRIJÍMANÍ** – **pod'akovanie** za dar Eucharistie a súčasne **prosa**, aby toto slávenie prinieslo svoje ovocie v podobe premeny sláviacich a následne v prijatí Večného Života.
- OZNAMY – ak treba.
- **POŽEHNANIE A PREPUSTENIE**

Predstavte si: ste spolu s Ježišom, s tým Ježišom, ktorý hovorí:

„Duch Pána je nado mnou, lebo ma pomazal, aby som hlásal evanjelium chudobným. Poslal ma oznámiť zajatým, že budú prepustení, a slepým, že budú vidieť; utláčaných prepustiť na slobodu¹⁹ a ohlásiť Pánov milostivý rok.“ (Lk 4,17–19) „Syn človeka neprišiel dať sa obsluhovať, ale slúžiť a položiť svoj život ako výkupné za mnohých.“ (Mt 20,28)

Teraz vyjdete von z kostola a Ježiš hovorí: „Tak, a teraz ideme na to! Vnesieme Kráľovstvo do celej obce, mesta, všetkým ľuďom!“ Čo urobíte?

A) Poviete: „Ale Ježišu, ja na to nemám čas! Ja sa musím starať o seba a o svoje veci, nemám kedy na niečo podobné!“ – a pošlete Ježiša kade ľahšie „v čerty“, preč...

a odídete domov venovať sa bežným ľudským veciam. Lenže – načo sme sa potom s Ježišom snažili zjednotiť v omši a v prijímaní, ak ho potom o päť minút vykopneme? To nedáva zmysel!

B) Poviete: „Jasné!“ – a ak ste do kostola (obrazne povedané) vošli ako hriešni ľudia, von vychádzate ako synovia a dcéry Boha, aby ste s Ježišom a v Ježišovi odteraz žili novým – Ježišovým – životom a konali Jeho dielo. Ako hovorí Koncil:

„Pravda, nestačí, aby kresťanský ľud bol v nejakom národe prítomný a organizovaný, ani nestačí, aby konal len apoštolát dobrého príkladu. Ustanovený je tam nato, jestvuje tam za tým cieľom, aby svojim spoluobčanom nekresťanom zvestoval Krista slovom a skutkom a pomáhal im plne prijať Krista.“ (Ad Gentes 15)

Kňaz preto v závere robí to, čo vidíme už v Biblii:

„Ako slúžili Pánovi a postili sa, povedal Duch Svätý: Oddel'te mi Barnabáša a Šavla na dielo; na ktoré som ich povolal.“ Oni sa postili a modlili, vložili na nich ruky a prepustili ich.“ (Sk 13,2n)

- **POŽEHNANIE** (v Sk vložením rúk, tu znakom kríža)...
- a **PREPUSTENIE, vyslanie, misia**: „Chod'te, ale už nie vo svojom mene, ako súkromní ľudia, ale ako veľvyslanci, synovia a heroldi Boha, konajúci dielo Boha v Mene Boha!“
- **ZÁVEREČNÁ PIESEŇ** – to je posledné, čo v kostole zaznieva... Je to privilegovaný priestor pre **MARIÁNSKU PIESEŇ** (antifónu). Mária, ako tá, ktorá svoj život zasvätila naplneniu Božej vôle a dokonale ju aj naplnila, je pre nás v závere inšpiráciou i sprievodcom, spoločne s ktorým sa vydávame za Kristom do nového života (a poslania) synov a dcér Boha – a teda aj jej detí!

AMEN!